

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА**

Ваљево

**Министарство пољопривреде, трговине шумарства и
водопривреде
Сектор за рурални развој**

www.psss.rs

**Билтен за август
бр.9**

Ваљево, 29.08.2011. година

Назив билтена: Сортимент шљиве

Садржај:

- Најзаступљније сорте шљиве у нашој земљи;
- СORTE шљиве локалног значаја;
- Домаће новостворене сорте;
- Перспективне сорте;
- Ракијске сорте шљиве.

Аутори:

дипл. инг. Драгољуб Драгојловић
дипл. инг. Ђорђе Совиљ

Тираж:

350 примерака

Најзаступљније сорте шљиве у нашој земљи

Чачанска лепотица

Створена у Институту за воћарство у Чачку укрштањем Вагенхајмове и Пожегаче, а за сорту је призната 1975. године.

Слабо до средње бујно на подлози џенарици. Образује растреситу пирамидалну до широко пирамидалну круну са врло еластичним скелетним гранама које су добро обрасле родним дрветом.

Рано пророди, у другој или трећој години и рађа редовно и обилно. Толеранта је на вирус шарке шљиве, а добро подноси и сушу. Цвета средње рано и самооплодна је, па се може гајити у моносортним засадима. Умерено је остегљива на пламењачу и рђу, а у условима редовне заштите нема штете од монилије.

Плод је средње крупан (30 до 40 г), лоптасто-јајаст са израженом уздужном браздом. Петелјка је кратка. Покожица је тамноплава, чврста, покривена јасно израженим пепељком плавичастог изгледа.

Месо је зеленожута, чврсто, сочно, слатконакисело, ароматично и укусно. Коштица је средње крупна. Типична је џепача. Плод садржи око 17 % растворљиве суве материје, 10,5 % укупних шећера, 1,1 % укупних киселина, а рН вредност је 3,5. Одлично подноси транспорт.

Чачанска лепотица је једна од најбољих сорти шљиве у свом времену сазревања (друга половина јула) и зато постиже одличну цену у извозу. Ако се пусти да уђе у пуну технолошку зрелост, даје ракију одличног квалитета.

Чачанска родна

Створена у Институту за воћарство у Чачку укрштањем Стенлеја и Пожегаче. Призната за сорту 1975. године.

Средње бујна сорта са широкопирамидалном круном. Гране су врло еластичне, добро обрасле родним дрветом које мора редовно да се обнавља.

Чачанска родна је доста осетљива према проузроковачима пламењаче, рђе и шарке шљиве. Релативно је отпорна према монилији плода.

Цвета средње рано, има полен одличне клијавости и изразито је самооплодна сорта. Сазрева крајем августа.

Плод је средње крупан (28 г), овално-јајастог облика са чврстом тамноплавом покожицом са доста пепељка. Месо је жуто, чврсто, сочно, ароматично, слатконакисело и врло квалитетно.

Плод садржи 19,6 % суве материје, 10,8 % укупних шећера и 0,9 % укупних киселина, рН вредност је 3,65.

Коштица је ситна и храпава и врло лако се одваја од меса.

Плод је свестране употребне вредности и може се користити за стону потрошњу и све друге облике прераде, а нарочито сушење. Одлично подноси транспорт. Доста се извози као сечена смрзнута полутка. Треба нагласити да Чачанска родна у својој технологији гајења захтева редовну и правилну резидбу, јер у противном рађа преобилно и улази у алтернативну родност.

Проблем вируса шарке шљиве постаје све израженији код ове сорте, јер су нови сојеви још деструктивнији и већ сада праве озбиљне штете на овој сорти.

Стенлеј

Створен је у САД. Родитељи су му Аженка и Џиновка. У производњи је од 1926. године, а у Србију је донет после Другог светског рата и тренутно је водећа сорта шљива у новим засадима.

Стабло је средње бујно са широкопирамидалном осветљеном круном и врло еластичним гранама које су обилно обрасле кратким родним дрветом.

Најбоље резултате постиже на плодним, структурним, благо киселим земљиштима умерене влажности. Не одговарају му претерано тешка, јако кисела и хладна земљишта.

Није осетљив на пламењачу и рђу шљиве, али је врло осетљива на монилије и цвета и плода, па се у кишним годинама заштита мора спроводити благовремено. Толерантан је према вирусу шарке шљиве, а добро подноси и сушу.

Цвета средње рано, самооплодна је сорта и одличан опрашивач за друге сорте. Сазрева у другој половини августа.

Плод је крупан, просечно тежак око 36 г. Обрнуто-јајстог облика са незнатним сужењем према петелци. Покожица је тамноплава, чврста са обилним пепељком. Месо је зеленкасто жуто, сочно, сладуњаваг укуса и осредњег квалитета.

Плод садржи 10,3 % укупних шећера и 1,3 % укупних киселина. Коштица је доста крупна са израженим шпицем. Плодови имају вишеструку намену, а код нас се највише користе за производњу суве шљиве.

Даје добру ракију, али уз правилну примену технологије справљања ракије од ове сорте.

Пожегача

Пожегача је једна од водећих сорти шљиве, не само код нас, него и у Европи. Нажалост због преосетљивости на вирус шарке у последњих 10 година уопште се не подижу нови засади са овом сортом. Стабло је средње бујно (изданачка), а окалемљена на ценарици је бујна,

широкопирамидалне густе круне и танких, витких грана. Сазрева почетком септембра.

Плод је ситан (18 г, правилног јајастог обилка, модроплаве боје са обилним пепељком. Месо плода је златножуто, чврсто, сочно, слатконакисело, изванредног укуса и ароме. Коштица је ситна. Плод је свестране употребне вредности и користи се за потрошњу у свежем стању, сушење, прехранбену индустрију и производњу ракије.

Осетљива је на пламењачу и рђу шљиве, а свакако највећи недостатак јој је преосетљивос на вирус шарке и убудуће се може гајити само у незараженим подручјима.

Сорте шљиве локалног значаја

Чачанска рана

Створена је у Институту за воћарство у Чачку, а за сорту је призната 1975. године. Сазрева рано, почетком јула. Средње је бујна сорта. Круна је пирамидална. Цвета средње рано. Аутоинкомпатибилна је, а добри опрашивачи су Чачанска лепотица и Стенлеј. Плод је крупан, изражено јајаст, љубичасто плаве боје. Месо плода је жуто, чврсто, сочно, слатко и доброг квалитета.

Због неуједначене родности по годинама и изражених специфичних захтева локалитета треба је опрезно ширити.

Калифорнијска рана

Створена је у САД. Сазрева средином јула. Средње бујна сорта, делимични самоопходна. Рано пророди редовно рађа. Плод је крупан до врло крупан (40 до 75 г). Покожица је љубичаствоплава прекривена пепељком.

Месо плода је зеленкасто жуто, средње чврсто, сочно, слатко накисело, ароматично и укусно. Коштица је ситна и одваја се од меса, Осредње подноси транспорт.

Валерија

Створена је у Институту за воћарство у Чачку. Призната за сорту 1987. године. Сазрева крајем јула и почетком августа. Слабо до средње бујна сорта са округластом растреситом круном. Самоопходна је и родна сорта. Плод је крупан, око 50 г, лоптастог облика, тамноплаве боје, са доста сребрнастог пепељка. Месо плода је чврсто, сочно, зеленкасатожуте боје, киселкастог, освежавајућег укуса.

Сорта је релативно отпорна на важније болести, осим на вирус шарке шљиве, јер се промена манифестује и на плодовима у виду шаренила.

Интересантна је стона сорта за топлија подручја где сазрева раније и постиже бољу цену.

Чачанска најбоља

Створена је у Институту за воћарство у Чачку. Призната за сорту 1975. године. Сазрева средином августа. Врло бујна сорта. Није осетљива на пламењачу и рђу шљиве, а добро подноси вирус шарке.

Цвета средње рано и потребни су јој опрашивачи (Чачанска лепотица и Чачанска родна).

Плод је крупан до врло крупан, лоптасто- јајаст, изразито тамноплаве боје са доста пепељка. Месо плода је жутозелено, чврсто, слатко на киселог и осредњег укуса и квалитета. Коштица се лако одваја од меса. Сорта интересантна са аспекта крупноће плода, као и доста добре транспортабилности и чувања плодова.

Јелица

Створена је у Институту за воћарство у Чачку. Призната за сорту 1986. године. Сазрева у трећој декади августа. Врло бујна сорта, пирамидалне круне, умерене густине, са јаким скелетним гранама.

Врло осетљива на вирус шарке шљиве, а на друге болести доста отпорна. Плод је средње крупноће (28 до 40 г), јајастог облика. Месо је чврсто, златножуте боје, сочно, слатко на кисело, слично укусу Пожегаче. Плодови добро подносе транспорт.

Због велике осетљивости на вирус шарке може се гајити само у подручјима са слабом заразом.

Ваљевка

Ваљевка је створена у Институту за воћарство у Чачку, а за сорту призната 1985. године. Сазрева крајем августа. Средње бујна сорта, густе пирамидалне круне. На једногодишњим гранчицама јављају се трнолики израштаји по којима се лако препознају.

Средње осетљива на болести, у кишним годинама монилија цвета прави штете, а доста је отпорна на монилију плода. Толерантна на вирус шарке шљиве.

Плод је средње крупан (30 г), овалног облика, изражене плаве боје са доста пепељка, са врло јаком покожицом. Месо плода је жуто, чврсто, сочно, слатко кисело и квалитетно, коштица је средње крупна.

Погодна за свежу потрошњу, сушење, прераду и производњу ракије.

Ваљевка је сорта која захтева пуну агротехнику уз помоћ које даје редован и квалитетан принос.

Дипл. инг. Ђорђе Совиљ

Домаће новостворене сорте шљива

Милдора

Створена у Центру за воћарство у Чачку. Призната за сорту 2004. године. Сазрева почетком септембра. Стабло је умерено бујно. Круна густа, јаког скелета. Делимично самооплодна. Родност је осредња до добра, што зависи од локалитета и године.

Према вирусу шарке практично отпорна, али је врло осетљива на трулеж плода.

Плод је ситан до средње крупан, око 30 г. Покожица је доста танка, црвена, са пепељком. Месо плода је златножута, изразито слатко. Садржи 22,6 до 32 % растворљивих сувих материја. Коштица је средње крупна. Транспортабилност је добра.

Милдора је сорта погодна за сушење. Даје добру суву шљиву, ћилибарне боје.

Треба је гајити у локалитетима у којима нису повољни услови за појаву трулежи плодова.

Тимочанка

Створена у Центру за воћарство у Чачку. Призната за сорту 2004. године. Сазрева почетком августа.

Стабло је веома бујно. Крошња је разведена и великог потенцијала родности. Гране су еластичне и не ломе се под теретом рода, одлично су обрасле родним дрветом. Делимично је самооплодна. Родност је одлична.

Толерантна је на вирус шарке и друге болести, али је осетљива на трулеж плода у кишним годинама. Плод је крупан, масе 50 до 70 г, интензивно плаве боје, са обилним пепељком. Мезокарп је светло жут до ћилибаран, укусан. Коштица је крупна, храпава и добро везана за мезокарп.

Транспортабилност плодова је одлична.

Тимочанка је висококвалитетна стона сорта и по времену зрења се наставља на бербу сорте Чачанска лепотица.

Боранка

Створена у Центру за воћарство у Чачку. Призната за сорту 2004. године. Сазрева врло рано, пре Чачанске лепотце

Стабло је умерено бујно, углови гранања су доста оштри, па се помотехничким мерама морају формирати шири углови. Гране су добро обрасле родним дрветом.

Делимично је самооплодна. Родност је добра. Није осетљива на болести, а толерантна је на вирус шарке шљиве.

Плод је лоптасто овалан, средње крупан до крупан (28 до 40 г), интензивно плаве боје. Мезокарп је слатко накисео, жуте боје. Коштица је средње крупна и добро се одваја од меса.

Веома је добре транспортбилности.

Боранка је висококвалитетна стона сорта раног времена зрења и треба је гајити близу великих потрошачких центара.

Крина

Створена у Центру за воћарство у Чачку. Призната за сорту 2005. године. Сазрева позно, крајем августа.

Стабло је бујно и витално. Основне гране имају велики угао гранања, па су гране добро обрасле родним дрветом. Самооплодна је и може се гајити у моносортним засадима.

Сорта се одликује јако високим родним потенцијалом, па се мора редовно резати.

Релативно отпорна према проузроковачима пламењаче и рђе шљиве, а средње осетљива на трулеж плодова. Толерантна је на вирус шарке шљиве.

Плод је ситан до средње крупан (просечно 28 г), јајастог облика, љубичасто плаве боје у пуној зрелости. Месо је жуто, чврсто, сочно и слатког укуса. Коштица је ситна и компактна и лако се одваја од меса.

Плодови Крине имају одлична технолошка својства и намењени су првенствено за сушење, али и за друге видове прераде (џем, ракија).

Перспективне сорте

Валор

Канадска сорта. Сазрева средином августа. Стабло је средње бујно, витално. Гране су еластичне, добро обрасле кратким родним дрветом. Лист је тамно зелен, кожаст.

Самобесплодна је сорта, па се у засаду морају имати опрашивачи (Чачанска лепотица, Стенлеј).

Сорта је врло толерантна на болести, као и на вирус шарке шљиве.

Плод је крупан до врло крупан (45 до 60 г), љубичасто плаве боје са врло дугом петељком. Месо плода је златно жуто, одличног квалитета. Коштица је средње крупна и лако се одваја од меса.

Валор је типична стона сорта, али се може и сушити. Транспортбилна је и дуго се чува. Резултати гајења ове сорте у околини Ваљева су врло позитивни. На основу вишегодишњег праћења производње ове сорте од стране ПССС Ваљево, Валор је сорта која се може препоручити за подизање засада.

Ракијске сорте шљиве

У Србији постоји велики број старих домаћих сорти шљива. Економски најзначајније су Црвена ранка, Метлаш, а поред њих ракија се прави и од Црношљиве, Моравке, Шарице и Белошљиве.

Црвена ранка (Даросавка)

Црвена ранка (Даросавка) је свакако најраширенија домаћа ракијска сорта шљива. Сазрева у првој половини августа. Средње је бујна сорта са широко пирамидалном круном. Гране су крте и лако се ломе под теретом рода. Подноси и нешто лошија и сиромашнија земљишта.

Доста је отпорна према гљивичним болестима. Цвета средње рано, мушки стерилна биљка и у прашницима нема полена. Метлаш, Трновача и Црношљива могу да послуже као опрашивачи. Врло родна сорта. Плод је ситан (17 г), елипсоидан, сличан Пожегачи, плаво црвен, сочан, пријатног укуса. Глођуша је. Даје ракију доброг квалитета. Може се прерађивати и у пекмез.

Црношљива (Пошарка)

Црношљива је стара аутохтона ракијска сорта шљиве ваљевског краја. Сазрева у трећој декади јула. Стабло је средње бујно, гране еластичне, округласто-пирамидалног облика. Склона је алтернативном рађању.

Плод је ситан (15 до 16 г), округласто-спљоштен са јасно израженим шавом. Месо је зеленкастожута, слатко накусног укуса. Коштица је ситна и тешко се одваја од меса.

Користи се за потрошњу у свежем стању, некад се и сушила, а данас се од ње прави добра ракија која служи за купажу са другим сортама. Толерантна је на све болести шљиве, као и на вирус шарке.

Дипл. инг. Драгољуб Драгојловић